

دستور جلسه
عنوان: بررسی مشکلات مرتبط با حقوق دولتی معادن
مرجع طرح موضوع: اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های صنایع و معادن سرب و روی ایران، انجمن سنگ ایران، انجمن سنگ آهن ایران و انجمن مس ایران
زمان برگزاری جلسه: ۱۴۰۳/۱۱/۱۳
تعداد صفحات دستور جلسه: ۷ صفحه
شرح موضوع: الف) عدم تقسیط پرداخت حقوق دولتی براساس ماده ۱۴ قانون معادن؛ ضوابط و شرایط تعیین زمان پرداخت حقوق دولتی معادن در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد. این نکته نشان‌دهنده آن است که قانونگذار قصد داشته است تا حقوق دولتی معادن را تابع ضوابط مندرج در ماده ۱۱ قانون محاسبات عمومی کشور^۱ و ماده ۲۳ قانون دیوان محاسبات قرار ندهد. (اراده موخر مقنن) در حقیقت، استفاده از اصطلاح ((ضوابط تعیین زمان)) بیانگر اراده مقنن جهت تفکیک و جداسازی حقوق دولتی از سایر حقوق مالی است. به وضوح در صورتی که تقسیط حقوق دولتی مغایر با مفاد قانون بود، دیگر نیازی به تعیین زمان پرداخت وجود نداشت، زیرا در آن صورت تمامی بدهی‌ها باید به صورت یکجا وصول می‌شد و بحثی درباره تقسیط و تعیین زمان پرداخت به میان نمی‌آمد. لذا به نظر می‌رسد مفاد نامه شماره ۵۵۲/۵۱۸۰۰ مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۱ دیوان محاسبات، با مفاد ماده ۱۴ قانون معادن تناقض دارد. با توجه به اصل ۴۵ قانون اساسی^۲ که بهره‌برداری از معادن را با رعایت مصالح عامه ضروری می‌داند، تقسیط حقوق دولتی می‌تواند به حفظ و تأمین این مصالح کمک کند، زیرا شرکت‌ها و افراد بهره‌بردار معدنی، توانایی مالی لازم برای پرداخت یکجای بدهی‌های مرتبط با حقوق دولتی معادن را ندارند و عدم تقسیط حقوق دولتی معادن؛ می‌تواند به تعطیلی یا کاهش فعالیت معادن منجر شود که در نهایت به ضرر مصالح عامه و اقتصاد صنعتی و معدنی کشور می‌باشد. "آقای دکتر بهرام شکوری (ریاست کمیسیون معادن و صنایع معدنی اتاق ایران) در مصاحبه زنده پخش شده در رسانه ملی (برنامه میز اقتصاد) با حضور آقایان مهدی حمیدی (مدیرکل دفتر بهره‌برداری معدنی وزارت صمت) و آقای محسن برزو زاده (معاون فنی و حسابرسی اقتصادی دیوان محاسبات کل کشور) موضوع درخواست تقسیط حقوق دولتی معادن و لغو بخشنامه ممنوع شدن قسط بندی حقوق دولتی معادن را مطرح نمودند و با استناد به ماده ۱۶۷ قانون مالیات‌های مستقیم که امکان و جواز تقسیط مالیات برای مودی مالیاتی را می‌دهد،

^۱ ماده ۱۴ قانون معادن - دارند پروانه بهره‌برداری باید درصدی از بهای ماده معدنی موضوع پروانه را به نرخ روز در سر معدن به صورت استخراج شده یا کانه آرابی شده یا فرآوری شده در چهارچوب بودجه مصوب با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تصویب شورای عالی معادن به عنوان حقوق دولتی به وزارت صنعت، معدن و تجارت پرداخت نماید. ضوابط تعیین زمان و میزان درصد یادشده با توجه به عوامل مؤثری همچون محل و موقعیت معدن، شرایط و موقعیت منطقه، میزان و نوع کانه آرابی، وضعیت ذخیره معدنی، روش استخراج، تعهدات و سود ترجیحی بهره‌بردار در آیین‌نامه اجرایی این قانون مشخص می‌شود. درآمدهای حاصل از اجرای این ماده به حساب خزانه داری کل کشور منظور می‌گردد.

^۲ ماده ۱۱ قانون محاسبات عمومی کشور- دریافت‌های دولت عبارت است از کلیه وجوهی که تحت عنوان درآمد عمومی و درآمد اختصاصی و درآمد شرکتهای دولتی و سایر منابع تأمین اعتبار و سپرده‌ها و هدایا به استثناء هدایایی که برای مصارف خاصی اهداء می‌گردد و مانند اینها و سایر وجوهی که به موجب قانون باید در حسابهای خزانه‌داری کل متمرکز شود.

^۳ اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: انفال و ثروتهای عمومی از قبیل زمینهای موات یا رها شده، معادن، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و سایر آبهای عمومی، کوه‌ها، دره‌ها، جنگلها، نیزارها، بیشه‌های طبیعی، مراتعی که حریم نیست، ارث بدون وارث، و اموال مجهول‌المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود، در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل نماید، تفصیل و ترتیب استفاده از هر یک را قانون معین می‌کند.

درخواست وحدت ملاک و وحدت رویه برای امکان تقسیط حقوق دولتی معادن را نمودند و در این برنامه محسن برزو زاده معاون فنی و حسابرسی اقتصادی دیوان محاسبات کشور گفت: این تفسیری بوده که وزارت صمت از قانون داشته و می‌تواند این بخشنامه را لغو کند و نهایتاً هردوی بزرگواران با اصل و ماهیت (امکان تقسیط حقوق دولتی) موافقت نمودند ولیکن با توجه به عدم ابلاغ کتبی موضوع طی نامه رسمی از طریق دیوان محاسبات کشور به وزارت صمت، فعلاً عملیات تقسیط حقوق دولتی معادن اجرا نمی‌شود و جامعه بهره‌برداران معدنی کشور را به مشکل بزرگی انداخته است و موجب عسر و حرج آنان شده است."

ملاحظه: لازم به ذکر است شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان فارس در هشتادوپنجمین نشست خود به بررسی تقسیط حقوق دولتی معادن پرداخته و مصوب کرده است: "تقسیم حقوق دولتی معادن توسط اداره صنعت، معدن و تجارت استان تا پایان سال با مصوبه کارگروه حمایت قضایی اتاق بازرگانی فارس و با امضای معاون محترم قضایی رئیس کل دادگستری فارس صورت گیرد. در نهایت مطابق مکاتبه شماره ۴۳۲۳۰۶۷ مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ اداره کل صمت استان فارس با پیگیری معاون قضایی دادگستری استان اقداماتی جهت تقسیط حقوق دولتی صورت گرفته است."

❖ **پیشنهادهای مربوط به این بخش در جدول انتهای دستور کار آمده است.**

ب) محاسبه بهای مواد معدنی و حقوق دولتی

قوانین و مقررات و رویه‌های محاسبه حقوق دولتی معادن (Royalty) در ایران طبق قانون معادن و آئین نامه اجرایی آن (ماده ۱۴ قانون و مواد ۶۰ و ۶۱ آئین نامه اجرایی^۴ و سایر مصوبات و مقررات پیشنهادی (مانند راهنمای پیشنهادی محاسبه قیمت ماده معدنی) وزارت صمت و شورای عالی معادن، غیر کارشناسی بوده و مخل کسب‌وکارهای معدنی می‌باشد که باعث عدم توجیه اقتصادی فعالیت معدنکاری در کشور ایران شده است که بشرح زیر بیان می‌گردد:

۱. وزارت صمت و شورای عالی معادن؛ بصورت سالیانه یک راهنما و دستورالعمل باعنوان ((**راهنمای پیشنهادی به منظور محاسبه بهای مواد معدنی در سر معدن در موضوع حقوق دولتی مواد معدنی**)) منتشر می‌کنند که لفظ ((**پیشنهادی**)) در آن دو پهلوی دارای ابهام می‌باشد و منجر به سوءتفسیر و سوء استفاده از آن می‌گردد.

۲. با مقایسه و تطبیق قانون معادن ممالک پیشرفته و مرفقی دنیا مشخص می‌شود که حقوق دولتی (روایالتی) فقط از ماده خام معدنی (استخراج شده) مطالبه می‌گردد و اخذ حقوق دولتی از ماده معدنی کانه‌آرایی شده یا فرآوری شده (کنسانتره یا شمس فلزی) یک امر خلاف قاعده و خلاف حقوق مالکانه می‌باشد.

۳. روش محاسبه حقوق دولتی معادن ایران، علیرغم تلاش‌های صورت گرفته در سنوات قبل کماکان به شیوه سنتی صورت می‌گیرد و بهره‌برداری از نرم افزار محاسبه حقوق دولتی همچنان متوقف مانده است.

۴. ادارات صمت استانی با سوء تعبیر از قانون معادن، در محاسبه حقوق دولتی آیتم محاسبه تناژ را از ظرفیت اسمی پروانه بهره‌برداری معدن برداشت می‌کنند (که در اکثر معادن کوچک، استخراج ظرفیت اسمی محقق نمی‌شود و ظرفیت واقعی استخراج، بسیار پایینتر از آن است) و با توجه به اینکه برای قابل فروش شدن ماده معدنی خام و توجیه اقتصادی حمل و نقل آن به مقاصد مصرفی در بازارهای مصرف می‌بایست یک مرحله پیش فرآوری یا فرآوری بشوند که بیش از نصف وزن ماده معدنی در مرحله تغلیظ، حذف و کاهش می‌یابند و ادارات صمت استانی قیمت فروش ماده معدنی تغلیظ شده

^۴ ماده ۶۰ آیین نامه - در اجرای ماده (۱۴) قانون و تبصره (۲) آن، حقوق دولتی بر مبنای ده درصد از بهای هر واحد ماده و یا مواد معدنی استخراج شده به نرخ روز در سر معدن تعیین می‌شود. ماده ۶۱ آیین نامه - وزارت موظف است درصد حقوق دولتی را هر سه سال یک بار بازنگری کند و یا در صورت تغییر شرایط و ضرورت بازنگری در درصد تعیین شده به تشخیص وزارت، این تغییر بر اساس طرحی خواهد بود که توسط بهره‌بردار ارائه و به تأیید وزارت می‌رسد.

و فرآوری شده در فاکتورهای فروش را نیز بعنوان آئتم محاسبه قیمت در محاسبه حقوق دولتی معادن در نظر می‌گیرند که اجحاف و ظلم مضاعف در حق بهره برداران معدنی است.

۵. با توجه به ماده ۶۱ آیین نامه اجرایی قانون معادن ((وزارت موظف است درصد حقوق دولتی را هر سه سال یکبار بازنگری کند)) اگر قرار است افزایشی در درصد حقوق دولتی معادن داده شود، بایستی براساس طرح بهره برداری ارائه شده توسط بهره بردار، تعدیل در درصد حقوق دولتی انجام شود در صورتیکه شاهد آن هستیم که هر ساله درصد حقوق دولتی بدون ملاحظات کارشناسی و بدون رعایت قواعد ماده ۶۱ آیین نامه اجرایی، افزایش می‌یابد و قیمت ماده معدنی در سرمعدن نیز توسط ادارات صمت بصورت علی‌الراس و بیش از ارزش واقعی فروش آن ارزش‌گذاری می‌شود و در واقع قیمت‌گذاری تحمیلی و دستوری و محاسبه تناژ دستوری پروانه بعنوان ۲ عامل منفی در حق بهره‌برداران معدنی بوده و منجر به تعطیلی معادن کشور شده است.

۶. برابر تبصره ۴ ماده ۱۴ قانون معادن^۵، تمام منابع دریافتی از فعالیت‌های معدنی به غیر از مالیات و ارزش افزوده، باید در خود معادن مصرف شود، به این معنا که در بخش اکتشاف، ماشین آلات سرمایه‌گذاری شود. دولت مکلف است کلیه درآمد‌های حاصل از بخش معادن را مجدداً در همان بخش سرمایه‌گذاری و در توسعه بخش معدن هزینه کند. حال آنکه در عمل، کمتر از ۰.۵٪ حقوق دولتی اخذ شده مصروف سرمایه‌گذاری برای توسعه معادن می‌شود و مورد استفاده هزینه‌های مختلف قوانین بودجه می‌شود.

۹. مطابق ماده ۱۱۸ و تبصره الحاقی^۶ ماده ۱۱۸ آیین نامه اجرایی قانون معادن ((ضرر و زیان ناشی از دیرکرد پرداخت مطالبات قطعی حقوق دولتی در آیین نامه به ازای هر ماه تاخیر، معادل یک درصد اصل مطالبات تعیین می‌شود))

۱۰- وزارت صمت (معاونت معادن و فرآوری مواد معدنی) جهت محاسبه حقوق دولتی قطعی معادن یک دستورالعمل اجرایی و یک راهنمای پیشنهادی مجزا با عناوین: ((دستورالعمل اجرایی نحوه کشف قیمت (بهای ماده معدنی) جهت محاسبه حقوق دولتی قطعی سال ۱۴۰۲ بشماره نامه ۲۹۳۷۲۲۱ مورخه ۱۴۰۳/۰۳/۲۶)) و ((راهنمای پیشنهادی به منظور محاسبه بهای مواد معدنی در سر معدن (موضوع محاسبه حقوق دولتی ۱۴۰۲)) را برای محاسبه آئتم قیمت ماده معدنی (Price) در فرمول محاسبه حقوق دولتی به ادارات صمت استان‌ها و سایر مراجع اجرایی کشور، صادر و تحویل نموده است که هر دو مقرر متضمن ایجاد یک رویه غیر کارشناسی و ناعادلانه در محاسبه و کشف قیمت مواد معدنی مختلف می‌باشد و عامل مخل و مخرب برای کسب و کارهای بهره‌برداران از معادن است.

فعالان معدنی اعتراض خود به هر دو مقرر را به شکل زیر بیان می‌دارند:

۱. در اکثر معادن کشور، میزان ظرفیت استخراجی اسمی مندرج در پروانه با میزان جمع فاکتورهای فروش سالیانه یکسان نیست و حتی امکان فنی رسیدن به الزام تا حداقل ۸۰ درصد میزان استخراج در فاکتورهای فروش، وجود ندارد.

^۵ تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۰.۰۸.۲۲) - دولت مکلف است درآمد حاصل از اجرای این ماده را همه ساله در بودجه سالانه منظور نماید تا حداقل شصت و پنج درصد (۶۵٪) آن در چهارچوب قوانین و مقررات مالی کشور و در راستای اجرای بهینه تکالیف و مأموریت‌های توسعه بخش معدن و صنایع معدنی کشور توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت هزینه گردد.

^۶ تبصره الحاقی - خسارت و ضرر و زیان ناشی از تاخیر در پرداخت حقوق دولتی در مهلت مقرر، موضوع این ماده و بند (۵) ماده (۵۵) این آیین نامه در مواردی که به تشخیص کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور شرایط رکود بر بنگاه مربوط حاکم باشد یا بنگاه با افت قابل توجه میزان تولید و کاهش میزان فروش به دلیل وضعیت حاکم بر بازار مواجه شده باشد، تا پایان سال ۱۳۹۵ محاسبه و مطالبه نمی‌گردد مشروط بر اینکه بدهی جگدشته در مورد اصل حقوق دولتی در ظرف شش ماه تسویه گردد ((تبصره الحاقی ماده ۱۱۸ مصوب ۴ تیر ماه ۱۳۹۶ به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت در تاریخ ۱۳۹۵/۰۸/۲۹ به تصویب هیات وزیران رسید))

۲. در بند سوم دستورالعمل مذکور بیان شده است ((در صورت عدم وجود یا عدم ارائه فاکتورهای یاد شده بمنظور کشف بهای ماده معدنی در سر معدن،... موضوع را توسط کارگروهی (تحت عنوان کارگروه کشف قیمت مواد معدنی) متشکل از مدیر کل صمت استان،... بررسی نمایند)). و به این نکته باید توجه شود که عمده بهره‌برداران مشمول شرایط و ضوابط فاکتورهای یاد شده نمی‌شوند و مشمول کارگروه کشف قیمت شده و قیمت بصورت علی‌الراس و تشخیصی برایشان معین می‌شود
۳. تعیین درصد ریکاوری و بازیابی ثابت برای هر ماده معدنی در راهنمای پیشنهادی، با واقعیت‌های عملی مطابقت ندارد و مستندات پشتیبان علمی و فنی ندارد. هر ماده معدنی به دلیل خصوصیات فیزیکی و شیمیایی منحصر به فرد خود، روش‌های متفاوت استخراج و فرآوری و شرایط زمین‌شناسی متفاوت، دارای درصد ریکاوری متغیری است.
۴. عیار و کیفیت ماده معدنی مستخرجه به دلیل تغییرات زمین‌شناسی معدن، شرایط استخراج و روش‌های باطله برداری و استخراج در سال‌های مختلف متغیر است؛ و استفاده از یک عیار ثابت براساس پروانه بهره‌برداری معدن می‌تواند نتایج نادرست و اختلال در برنامه‌ریزی‌های مدیریتی و عملیاتی را به همراه داشته باشد.

ج) ایرادات دستورالعمل کاهش تناژ بهره‌برداری معدنی

عطف به "دستورالعمل ماده ۵۲ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن بشماره ۲۲۴۰۴۲۹ مورخ ۱۴۰۲/۱۳/۱۲ مصوب شورایعالی معادن" با موضوع: (چگونگی اصلاح تناژ مندرج در پروانه‌های بهره‌برداری معادن) ایرادات، تناقضات و ابهاماتی در مفاد ابلاغ شده مصوبه مذکور در خصوص بندهای ۲، ۳، ۴، ۵، ۶ و ۷ آن وجود دارد، که بشرح ذیل می‌باشند:

۱. در مقدمه رأی شورایعالی معادن ذکر شده: "شرایط بازار و تغییر ظرفیت بازار و شرایط فنی و ایمنی معدن" می‌توانند بر میزان تناژ قابل استخراج (ظرفیت واقعی) در معادن مؤثر باشند و مصوبه، اجازه تغییر ظرفیت اسمی را داده و بیان کرده در مواقعی که معادن ناچار به تغییر(افزایش یا کاهش) ظرفیت استخراج اسمی گردند، نیاز هست بهره‌برداران نسبت به ارائه اصلاحیه طرح بهره‌برداری به همراه درخواست بهره‌بردار به اداره کل صمت استان، اقدام لازم را معمول نمایند تا مجوزها و تاییدیه‌های قانونی لازم را از اداره کل صمت استان اخذ نمایند! ولی مفاد تصویب و ابلاغ شده در متن مصوبه مذکور؛ کاملاً برخلاف و متناقض با رویه عملیاتی و اجرایی آن در ادارات صمت استانی می‌باشد زیرا که مخصوصاً وقتی که بهره‌بردار به دنبال کاهش ظرفیت اسمی مندرج در پروانه بهره‌برداری است که موجب کاهش درآمد حقوق دولتی معادن استان مربوطه از وصولی‌های بودجه سالیانه می‌شود؛ در تعارض منافع با اهداف و برنامه‌های وزارت صمت و بهره‌بردار معدنی است و عملاً ادارات صمت استانی با اجرای آن موافقت و همکاری نمی‌کنند و بهره‌بردار معدنی را دچار مشکل و اضافه پرداخت حقوق دولتی می‌کنند.

۲. طبق مفاد مذاکرات شفاهی و درخواست‌های جامعه معدنی کشور از شورایعالی معادن در موضوع این مصوبه؛ قرار بر این بود که افزایش یا کاهش ظرفیت اسمی معادن تا ۵۰ درصد، بدون نیاز به ارائه اصلاحیه طرح بهره‌برداری معدن و بدون نیاز به اخذ مجوزها و تاییدیه‌های ادارات صمت استانی باشد ولی در رای و مصوبه ابلاغ شده شورایعالی معادن، این بخش مهم؛ مغفول مانده است و متن ابلاغ شده مصوبه اشاره ای به این موضوع نکرده است و همچنان بهره‌برداران معدنی مخصوصاً در معادن کوچک و خرد الزام به پرداخت حقوق دولتی ماده معدنی استخراج نشده (مطابق ظرفیت اسمی پروانه) می‌شوند که عامل اصلی تعطیلی و توقف فعالیت بیش از ۷۵۰۰ معدن کشور بوده است.

۳. همچنین در ابلاغیه مذکور با وجود اشاره به حالت‌های افزایش میزان برداشت، در خصوص حالت کاهش میزان برداشت تا ۵۰ درصد ظرفیت اسمی پروانه بهره‌برداری علی‌رغم درخواست‌های مکرر از شورایعالی معادن، این شورا سکوت نموده و این موضوع فاقد شفافیت است. این در حالی است که در بسیاری از معادن، به‌ویژه معدنی که در حوزه‌هایی که ارتباط مستقیم با صنایع ساختمان و مصالح ساختمانی را دارند، بیشترین نوسانات بازار، می‌تواند منجر به کاهش برداشت تا ۵۰ درصد ظرفیت اسمی پروانه بهره‌برداری شود و ممکن است در موقع محاسبه و مطالبه حقوق دولتی معدن برای بهره‌بردار معدنی، دردسرساز شود و بهره‌بردار را متضرر کند.

۴. طبق مفهوم بند ۴ مصوبه شورایعالی معادن: کاهش تناژ سالیانه کلیه گروه‌های مواد معدنی تا ۵۰ درصد باید با ارائه اصلاحیه طرح بهره‌برداری به همراه درخواست بهره‌بردار به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان باشد. اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان حداکثر ظرف مدت یک ماه طبق دستورالعمل "چگونگی بررسی و تأیید طرح‌های اکتشاف و بهره‌برداری" موافقت یا عدم موافقت خود را اعلام و در صورت تأیید آن را در پروانه بهره‌برداری درج خواهد کرد. حال مشکل اصلی که در اینجا مطرح می‌شود این است که درخواست اصلاحیه برای تغییر ظرفیت اسمی طرح بهره‌برداری، منوط به موافقت یا عدم موافقت کمیته بررسی طرح‌ها و همچنین نظرات و ترجیحات شخصی مدیران ارشد ادارات صمت استانی (امضاهای طلایی) شده است که در اکثر موارد نیز منجر به صدور نظریه عدم تأیید (به جهت کاهش وصول حقوق دولتی استان و سایر دلایل شخصی) می‌شود.

۵. هدف و مقصود اصلی مصوبه شورایعالی معادن این است که در مواقعی که بازار مصرف یک ماده معدنی دچار کاهش تقاضا شده است؛ بهره‌بردار معدنی این امکان و ظرفیت قانونی را داشته باشد که بتواند در سریع‌ترین زمان و با کمترین فرآیند بروکراسی اداری و بدون نیاز به امضاهای طلایی مدیران صمت استانی درخواست کاهش ظرفیت اسمی تا ۵۰ درصد را بدهد و متأسفانه این مهم از نقایص و مغفولات مصوبه شورایعالی معادن هست که درخواست کاهش ظرفیت را منوط به تأیید طرح بهره‌برداری در کمیته بررسی طرح‌های ادارات صمت استانی کرده است و در اکثر مواقع مدیران صمت استانی با کاهش ظرفیت اسمی معدن مخالفت کرده و تأیید نمی‌کنند و نهایتاً منجر به ایجاد ضرر و خسارت به بهره‌بردار معدنی بابت اضافه دریافت حقوق دولتی ماده معدنی استخراج نشده می‌شوند.

۶. طبق مفاد بند ۵ مصوبه شورایعالی معادن: زمان مجاز درخواست کاهش تناژ سالیانه بهره‌برداران در طول دوره بهره‌برداری از زمان صدور پروانه بهره‌برداری یا آخرین زمان تصویب طرح بهره‌برداری حداقل سه سال می‌باشد. یعنی بهره‌بردار تا سه سال، از زمان صدور پروانه بهره‌برداری حق درخواست کاهش تناژ سالیانه را دارد. بنظر می‌رسد حکم این قاعده منجر به تحمل خسارت و ضرر و زیان به بهره‌بردار می‌گردد.

۷. طبق بند ۶ مصوبه شورایعالی معادن: پروانه‌های بهره‌برداری واگذار شده از طریق مزایده در طول دوره اول بهره‌برداری مشمول کاهش تناژ نمی‌باشند. که بنظر می‌رسد حکم قاعده بند ۶ دستورالعمل نیز؛ ظلم مضاعفی در حق بهره‌برداری است که از طریق مزایده برنده حق بهره‌برداری یک معدن شده و گرفتار رکود اقتصادی تقاضای بازار شده اند و نهایتاً ملزم به پرداخت حقوق دولتی نجومی ماده معدنی استخراج نشده بشوند! که موجب ورود خسارت و ضرر و زیان به سرمایه‌های معدنکاران کشور می‌شود و این نیز خلاف قواعد شرعی و اصول قانون اساسی کشور است.

مشکلات مرتبط با موضوع و پیشنهادات

ردیف	مشکلات	پیشنهادهای فعالین این بخش
۱	عدم تقسیم پرداخت حقوق دولتی	طبق ماده ۱۶۷ قانون مالیات‌های مستقیم؛ وزارت امور اقتصادی و دارایی یا سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند نسبت به مودیانی که قادر به پرداخت بدهی مالیاتی خود اعم از اصل و جریمه به طور یکجا نیستند، از تاریخ ابلاغ مالیات قطعی بدهی مربوط را حداکثر به مدت سه سال تقسیم نمایند. حال با توجه به حکم قاعده مذکور در ماده ۱۶۷ ق م م، فعالان بخش معدن درخواست تسری و تعمیم حکم ماده ۱۶۷ قانون مالیات‌های مستقیم را به ماده ۱۴ قانون معدن ایران در خصوص امکان تقسیم پرداخت حقوق دولتی معدن دارند. به گفته ایشان (فعالین معدنی)، حقوق دولتی معدن نیز نوعی مالیات اختصاصی و ویژه معدن و مشمول احکام مربوط به درآمدهای عمومی کشور می‌باشد.
۲	محاسبه بهای مواد معدنی و حقوق دولتی	- مفاد ماده ۱۴ قانون معدن می‌بایست اصلاح گردد و اصطلاحات ((کانه آرای شده یا فرآوری شده)) باید از متن قانون حذف گردد. بهتر است این موضوع با نمایندگان مجلس شورای اسلامی مطرح گردد. - در راستای هوشمند و عادلانه کردن فرآیند محاسبه حقوق دولتی معدن، از الگوریتم‌های اختصاصی نظام مهندسی معدن ایران، در مورد هر ماده معدنی و هر معدن بطور جداگانه استفاده شود. لازم به ذکر است الگوریتم‌های نرم افزاری و برنامه نویسی محاسبه حقوق دولتی معدن مواد معدنی شامل: سنگ آهن، مس، سرب و روی و سایر مواد معدنی توسط اتحادیه‌ها و انجمن‌های تخصصی آن‌ها تدوین شده و به تایید و تصویب آن‌ها رسیده و در اختیار نظام مهندسی معدن ایران قرار گرفته است. - حقوق دولتی معدن بدون واحد فرآوری با معدن دارای واحد فرآوری می‌بایست یکسان باشد و حقوق دولتی معدن باید در هر دو نوع معدن، بر مبنای سنگ کلوخه خام مستخرج باشد. - تدوین و تنظیم ((آیین دادرسی اختصاصی حل اختلافات حقوق دولتی معدن ایران)) در شورایعالی معدن و صدور و ابلاغ رسمی آن بجهت ایجاد شفافیت و عدالت در حقوق معدن و بهره برداران معدنی. - با در نظر گرفتن شرایط خاص هر معدن و نوع مواد معدنی استخراج شده، درصد الزامی ارائه فاکتور فروش کاهش یابد، برای برخی معدن تا ۵۰ درصد (مثل معدن سنگ آهن) و برای برخی دیگر تا ۲۰ درصد (مثل معدن سرب و روی و مس) این رویکرد نه تنها به واقعیت‌های علمی معدنکاری نزدیک‌تر است بلکه می‌تواند بهره‌وری را نیز افزایش دهد این مساله را می‌تواند با مشورت کارشناسان و معدنکاران تشکل‌های بخش خصوصی به طور دقیق‌تر بررسی کرد. (مطابق ماده ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار) - حقوق دولتی (رویالتی) فقط از ماده خام معدنی (استخراج شده) مطالبه گردد نه از ماده معدنی کانه-آرایی شده یا فرآوری شده. - در مورد کشف بهای معدنی، استفاده از میانگین قیمت کلوخه خام معدنی عرضه شده در بورس کالا در دوره زمانی مربوطه به عنوان مبنای تعیین قیمت، به دلیل شفافیت و بازتاب عرضه و تقاضای واقعی بازار، روش مناسبی به نظر می‌رسد و پیشنهاد می‌شود. - ضروری است که درصد ریکاوری و بازیابی هر ماده معدنی به صورت جداگانه و شناور و متغیر و با در نظر گرفتن ویژگی‌های خاص آن ماده و شرایط فنی و مکانی و زمانی معدن، تعیین شود تا هم بهره‌وری به حداکثر برسد و هم صحت نتایج تضمین شود.

- برای نظارت بر فعالیت های استخراجی معدن، سه روش اصلی می تواند به کار گرفته شود: سامانه کاداستر معادن که به ثبت و نگهداری اطلاعات مربوط به موقعیت جغرافیایی، ابعاد و مشخصات فنی معادن می پردازد و امکان رصد دقیق وضعیت معادن را فراهم میکند؛ نقشه برداری پهبادی که با استفاده از پهباد ها داده های دقیق و به روز از تغییرات زمینی و فعالیت استخراجی را فراهم می کند و نظارت هوایی دقیق تری ارائه می دهد؛ و نظام مهندسی معدن که با استفاده از کارشناسان و مهندسان متخصص، به بررسی و تضمین رعایت استانداردهای فنی و محیطی و حفظ ایمنی کارگران می پردازد. - برای نظارت و محاسبه دقیق میانگین عیار و کیفیت ماده معدنی مستخرجه در هر سال، استفاده از روش های آنالیز مواد معدنی به صورت سالیانه ضروری است. نظارت مستمر نظام مهندسی معدن و وزارت صمت نیز به عنوان نهادهای معتبر و متخصص، نقش حیاتی در تضمین دقت و صحت این محاسبات ایفا می کند. - در محاسبه و مبنا قرار دادن قیمت های فاکتور فروش، باید به این نکته توجه داشت که هر تاجری ممکن است محصولات همسان خود را با قیمتی مشخص و متفاوت از رقبا به فروش برساند. این تفاوت ها می توانند ناشی از عواملی چون کیفیت محصول، هزینه های تولید، هزینه های حمل و نقل، شرایط بازار و استراتژی های تجاری هر تاجر باشند و نباید فرض شود که قیمت یک ماده معدنی مشابه، باید در بازار یکسان باشد بنابراین در محاسبه قیمت های فاکتور، لازم است این تفاوت ها مورد بررسی و تحلیل دقیق قرار گیرند تا شفافیت و دقت بیشتری در تعیین قیمت ها حاصل شود.		
- حذف مهلت زمانی سه ساله توسط شورایعالی معادن	ایرادات دستورالعمل کاهش تناژ بهره برداری معدنی	۳

با توجه به مطالب بالا و به درخواست اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های صنایع و معادن سرب و روی ایران، انجمن سنگ آهن ایران، انجمن مس ایران و انجمن سنگ ایران، این موضوع در دستور کار بررسی دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی قرار گرفته است.